

ערב רב

מערכת ערב רב | 01/07/2024

מורן קליגר היא זוכת פרס אן וארי רוזנבלט לאמנות חזותית לשנת 2024

שיתוף 0

פוסט

מורן קליגר, צילום: גיא טובול

ה פרס בשווי כולל של 40,000 ש"ח ותערוכת יחידה באולם הגדול של בית האמנים בתל אביב, באוצרותו של ניר הרמט.

עבודותיה של מורן קליגר עוסקות במעברים שבין טבע לתרבות, ובמתח שבין הפראי והיצרי למבוית. היא פורעת ומשבשת מיתולוגיות ודפוסי ידע מוקדם שאנו רגילים לפגוש בייצוגים תרבותיים ומציעה איקונוגרפיה אלטרנטיבית המהווה אנלוגיה לסוגיות חברתיות ופוליטיות.

קליגר מתגוררת ועובדת בתל אביב. השלימה בהצטיינות את לימודי התואר הראשון בפקולטה לעיצוב ואמנות בשנקר, בייס גבוה להנדסה ועיצוב (2007) ואת התוכנית ללימודי המשך לתואר שני במדרשה לאמנות, בית ברל (2013).

חברי ועדת הפרס: ד"ר גליה בר אור, דלית מתתיהו, ד"ר קובי בן-מאיר, אן וארי רוזנבלט, אריה ברקוביץ וניר הרמט.

שיתוף 0

פוסט

מיון לפי הישנות ביותר

0 תגובות

הוספת תגובה...

פלאגין התגובות של פייסבוק

מורן קליגר בסטודיו. צילום: גיא טובול

חדשות אמנות

פורטפוליו/יום רביעי, 3 ביולי 2024

[פ]

שתפו

מורן קליגר: זוכת פרס רוזנבלט לשנת 2024

מורן קליגר היא זוכת פרס אן וארי רוזנבלט לאמנות חזותית לשנת 2024, ותציג: News: פורטפוליו תערוכת יחידה בבית האמנים תל אביב

ועדת פרס אן וארי רוזנבלט החליטה להעניק את פרס רוזנבלט לאמנות חזותית לשנת 2024 לאמנית מורן קליגר, בשווי כולל של 40,000 שקלים ותערוכת יחידה באולם הגדול של בית האמנים בתל אביב, באוצרותו של ניר הרמט. חברי ועדת הפרס השנה כללו את גליה בר אור, דלית מתתיהו, קובי בן-מאיר, אן וארי רוזנבלט, אריה ברקוביץ וניר הרמט.

עבודותיה של מורן קליגר עוסקות במעברים שבין טבע לתרבות, ובמתח שבין הפראי והיצרי למבוית. היא פורעת ומשבשת מיתולוגיות ודפוס ידע מוקדם שאנו רגילים לפגוש בייצוגים תרבותיים ומציעה איקונוגרפיה אלטרנטיבית המהווה אנלוגיה לסוגיות חברתיות ופוליטיות.

שמש ערב, מוזיאון פתח תקווה. צילום: אלעד שריג

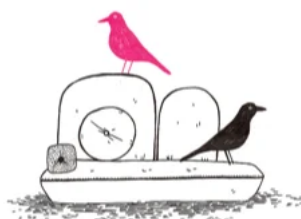
שוודיה. צילום: מ"ל OpenArt, הביאנלה לאמנות, Primates

זהבה (לוח מס' 2). צילום: מ"ל

גוף עבודתה של קליגר מתבסס ברובו על רישום פיגורטיבי, המורכב מסדרות בטכניקות שונות; חריטה על נייר צבוע, צריבה על עץ, רישום דיו על נייר, הדפס משי, הדפס דיגיטלי ועוד. העבודות בדרך כלל מתפרשות על פני פורמט גדול ומורכבות מקווים דקים, הצוברים תאוצה ועוצמה רגשית דווקא מתוך הקו הרזה, לכאורה גרפי. לעיתים הרישומים עצמם הופכים למייצבים בחלל התצוגה.

באמצעות טכניקות רישום עמלניות, היא מבקשת ללכוד את מבטם של הצופים, לגרום להם להשתהות אל מול העבודה ולהיכנס אל "העולם" שהיא מציעה, עולם שאינו מוכר ועם זאת דומה עד להטריד לעולמנו שלנו. מעין יקום מקביל שבו היא שוזרת יחד נרטיבים הקשורים במשפחה, בבית, בנוף, בטבע ובטבעו של המין האנושי.

הישארו מעודכנים והרשמו לניולזטר שלנו. כדאי

הרשמה

...כתובת המייל שלך כאן

מורן קליגר מתגוררת ועובדת בתל אביב. השלימה בהצטיינות את לימודי התואר הראשון בפקולטה לעיצוב ואמנות בשנקר (2007) ואת התוכנית ללימודי המשך לתואר שני במדרשה לאמנות, בית ברל (2013).

עבודותיה של קליגר הוצגו בתערוכות יחיד וקבוצתיות בארץ ובעולם: במוזיאון היהודי בקייפטאון, דרום אפריקה (2024), במוזיאון ארץ ישראל, תל אביב (2023), במוזיאון פתח תקווה לאמנות (2022), גלריה נגא, תל אביב (2024), במוזיאון תל אביב לאמנות (2018), גלריה בסיס, KYOCERA (2020), במוזיאון לאמנות קייטו, יפן (2019), במוזיאון תל אביב לאמנות (2018), גלריה בסיס, KYOCERA (2020), במוזיאון לאמנות (2018), ביאנלה, אורברו, שבדיה (2017) ועוד OpenArt, הרצליה (2018).

במיאמי, פלורידה, ארה"ב. Fountainhead באפריל 2015 זכתה קליגר במלגה מלאה מטעם תכנית שהות אמן ב-2017 זכתה בפרס מפעל הפיס, במאי 2018 היא השתתפה בתוכנית שהות אמן בקרית האמנים הבינלאומית בפריז, צרפת. ב-2019 זכתה במקום הראשון בקטגוריית הרישום בתחרות הבינלאומית של La Cité

ב־2021 זכתה בפרס חממת מפעל הפיס. Karsnodar Regional Art Museum Krasnodar, Russia, באוסף המוזיאון לאמנות באוסף, Karsnodar Regional, Russia, עבודותיה נמצאות באוסף מוזיאון תל אביב, באוסף המוזיאון לאמנות דובי שיף, באוסף ארט פרטנרס (גיל ברנדס) ובאוספים נוספים בארץ ובעולם.

ללא כותרת (הבל). צילום: מ"ל

STUDIO VISITS

In the Studio with Moran Kliger

Posted On 03/12/2018 By Inbal Sinai

While sitting in traffic on my way from Moran Kliger's exhibition to her Tel Aviv studio, I found myself speculating on the nature of the artist I was about to meet and the person behind the remarkable works I had just seen. I educated myself on her sources of inspiration but still felt there was something deeper, darker even, that I have yet to grasp.

We got there at the same time, parking our cars and rushing inside the studio to have a cold soda and relief from the hot, sweltering weather. I was taken aback by the space's impeccable "organized mess" – not at all what I expected from a busy artist who had spent the past few months in the limelight. Her recent exhibition "Second Nature" at Basis for Art and Culture was embraced by the local art scene, and between meetings with curators, collectors, journalists, gallerists and visitor groups, she is now about to leave for the exclusive residency Cité internationale des Arts in Paris. She admits to being overwhelmed by the positive recognition and is "still in the process of learning how to wear all the hats an artist must have on; that of a producer, a marketer, an accountant, a PR agent and," she adds, "in my case – a mom too."

When I ask her about the inspiration for her savage figurative drawings, Kliger goes back to childhood fairy tales, myths, biblical stories and folklore, explaining that she often wishes to undermine gender-related cultural codes, depicting female figures with body hair or in bestial positions. The contrast between the grave subject matters and the beautiful, almost sterilized techniques she uses is deliberate and well thought of; the clean and precise aesthetic serves as a honey trap, catching viewers' eyes, inviting them to come up close, only to discover the "ugly truth" Kliger demands them to face.

As a mother of two, Kliger reveals to me that the experience of giving birth was, in a way, a turning point and one of the most important sources of influence for her work. Prior to that she specialized in graphic design and her work was more poetic and naive. "In today's world, it almost makes sense you'll order your child online" she says, "and then suddenly, in that moment when you are about to give birth, you feel like an animal. You go back to basics and connect to nature. It sounds like a cliché, but that's where I realized giving birth is one of the only experiences in life

that is unanimously equal across different social classes and cultures.”

As we continue to chat, Kliger opens up and confesses about those complex moments of motherhood, for which one can never be prepared. “A repetitive motif in my works is the ambiguity in the strong love of a mother for her children, the animal instinct that wishes to protect them but can also harm them at the same time.”

And so, “Gray Wolf” from 2011, one of the artworks most recognized with Kliger, depicts a female wolf standing on all fours, with human hands and feet. The work stresses the duality of being a woman, having to be both gentle and aggressive at the same time.

In “Untitled” from 2013, the subject figure is more woman-like but she is again standing on all fours in the woods, holding a wolf pup by her teeth while it is unclear whether she is in the process of saving it or devouring it, leaving it open for the viewer’s personal interpretation.

Finally, the human-ape hybrids at her recent exhibition are great in size and were displayed in large glass boxes that resemble zoo cages or natural museum dioramas. By doing so Kliger aimed to encompass viewers with the artworks, allowing for a more direct experience.

She says people are often surprised when they meet her, “they don’t understand how can such an amiable and reserved women create these wild impulsive pieces. But this is exactly what my works are all about, what I am all about – the thin line between being human in a restrained, civilized world, and being a savage animal. Between nature and culture”.

Kliger’s next stop is Paris. She has no plan, hoping to give the human-ape hybrids a little rest and give birth to a completely new descendant.

As I step out the gallery I’m suddenly overcome with an instinctual urge. I dig into my purse for my phone and dial those ten digits I’ve dialed many times before. On the other end my mom picks up.

INBAL SINAI

◀ In Conversation with Jossef Krispel

The Search for Home with Zoya Cherkassky ▶

עוצם עיץ אחת | עוזי צור

באים מהחושך, באים מהאור

עוזי צור

מוזון קליגר, הבל (הדפעה הטובה), 2019, קטע

נשר מרהיב הפורש את מוטת אברותיו כהמשכה המאיימת והנפחד של הימות הסטואיות, כעושה דברו, ואחת מכנפיו מאצי-לה על פניו שוות הנפש. יש לבחון מקורב את השוני בטקססורות העור והכנפיים, ואיך נוקדנות הנוצות הולכת ומופש-ית בכל שמותחוקים מהגות עד שנשא-רים רק מתארים (והנוצות היו ללהבים), ומהן תנועת הרפרוף המשיכה אל החושך של הרקע, נוצות זעירות של אור מרפף נאספות לשני גופים אמורפיים הרוטטים משני צפריי של הכל (נמרוד).

ככל רגציגר כאל אקנוי, קליגר מחרי-ני של רגציגר כאל אקנוי, קליגר מחרי-נה את חושניותו, את האור והחושך, ונימה של חושניות.

"קיד" כמו ממשדך וגדל אל הקיר הש-חור שעליו הוא תלוי. רק חלקו העליון

יצירתה של קליגר עוטפת אותך כחבלי קסם מתוקים-רעילים כחוויה שלמה המטיטה אותך מחוץ לזמן הלינארי מכיל שתרגיש

נרשם, שוכן לאחור, כמו מתמסר לחושך המקיף אותו בעורו נאבק בחלקי נחשים נטלי ראש המתחילים בחושך וכופתים אותו, כאחד מבניו של לאקאזון השורה בנחשים. יש לבחון מקורב את קשקשי הנחשים שהיידום הנוקני דקס בדוגמה מרהיבה, ואת פניו המתנומת של קיז בלב המעבולת.

ב'הבל (הדפעה הטובה)' קליגר מטמיי-צה את סמל האלוהות (היהודי והנוצרי) כדפעה ברמות הגבר הצעיר העירום המור-פיז בסוף יום מחיק מעללות לילית, נושא סביב צוואר שחור כחילת, שה לעולה וגם ייצוגו של ישו, רגלי עקודות בידו של הדפעה המישיך מכסו אלינו, ואין אנו יורעים מה יעלה בגורל השה.

"קיד" פנורמי נוסף מתחלל על פני אור נגוע, נגיעות כאוב של חושך באור

מורן קליגר, "קיד", אוצרת: סאלי הפסל נור, גלריה נגא, תל אביב

ווד קליגר בוראת בני האדם הזליים שלא עוצבו עריין עד תום, שעור לא הופרדו מהחוי מהצומח, אך בו כומן הם עושים סימבוליות כמו-דתית. מכאן נובע זרבה מהיפוי החושני והמיתולוגי של הו-מיות בעברותיה, אך גם נקודת התורפה, במיוחד ראשי ופני הגיבורים נטולי המית, הגיל, העבר, ההבעה, אלה ראשים ופנים גנריים שמהם יתפתחו ב"עתיד" המאפיינים האנושיים, הם כרגע מוחזקים וכמעט מנו-כרים. נסיתי לדמיין מה היה קורה לו קלי-גר היתה נחתנת להם מאפיינים אנושיים, אך היו משתנות היצירות, האם הן יכולות להכיל אותם או שהדבר היה משנה אותן ללא הכר, והן היו חודגות מזמן הבראשית, מאבדות את אופיין האפי, העל-זמני.

בתערוכתה הקודמת "שבעה פרימי-טים", שאצרה שלומית ברודי בגלריה "בסיס", קליגר חזרה אל זמן קודם יותר, של המעבר הפואטי מקורב לאדם, וגיבור ריה היו יצורים חיתיים-אנושיים שהחזכו ברומוניה נכאב, בייסורי התפודי-פרייה, ופניהם הביעו את העצב שבהבנה.

קליגר היא מאסטריט של רישום. ריי-שומיה הנפיליים הפנורמיים כצירי קיר מעניקים ממד אחד, אפי, כמעט מונמי-נטלי, ואצור בהם מתח פנימי בין צורות גדולות ונקודנות של חושים וטקססורות, וביניהם להרחיל בחלל המשור, שם מצוי

אחד מסודות עשייתה של קליגר – תיבת אור שכשמכבים אותה מבהינים בקרנם שחור רקיק, נייר פחם להעתקה המכסה את כולה ובעורו שרושים תמוני מתארים. כשמרליקיים את האור הוא מפעפע בש-ריסות, רושם את רמותו הנגטיבית של הכל (נמרוד), את עוף הטוף היושב על כתפו ואת הטורים החדים סביבו. למע-

שה, זהו שלל ביניים בעשייתה שיש לו חיים חשאיים משל עצמו. קליגר מניחה את עור הפחם על לוכן הנייר, רושמת את מתארי הצורות הגדולות ואז מסירה אותו ויוצקת את הפרטים. ואכן ברישו-מי הניירות מבהינים בשוני בין הרישום מכער לרישום הישיך, אופי מתארי ניירות הפחם הוא כשל קווי הרפס שסוליהם מגור-רענים. המיוחד ברישום תיבת האור, מלבד יום ההופר ללילה, הוא שיש בו גם מרכיב של תנועה פנימית הנובעת מכפל חלק ממתארי הגוף.

בחלל עצמו האוצרת סאלי הפסל נור כחורה לכסות את הריצפה בשטיח שחור העולה לכסה גם את הקיר האמצעי. המ-פריז את החלל הלבן לשניים. כך נוצרת תחושה כאילו שחור העבודות מופק מש-חור המקום ולוכן הניירות נובע מלובנו ומתחזקת גם התחושה שהגיבורים מגיעים מהחושך או מהאור, ומכליל העבודות מת-חבר לאנסמבל שלם.

מעברו השני של החלל שוכן "הבל (נמרוד)", בו רמותו של זה מתיבת האור. קליגר מטמיעה ברמותו של הבל הדפעה את רמותו של נמרוד, הצעיר האגרי המי-תריס כנגד האל, שני הפכים שהיו לאחד. רק כאן החלציים גלויים, גבעה קטנה נקבית יותר מזכרית, אנדרוגינית כאל/ה הרמאפודיטי/ת. כחצי פרופיל, ידיו מאחורי גבו אחוזות מקל רועים-נרודים, חושף את יפי גופו העירום. על כתפו יושב

(המתוות "אקראיות" של נייר פחם בנייר לבן) ונמרוד קיץ העירום כורע ברך, אוחז בכפתיו מקל קוצץ, במאוב האור לאחיו. מסיביכו וכו מעופף לזה עופות טרף, האם הם נבראים מגופו כהמשכו המשך מחש-בתיו או שהם חודרים ונגזים בו ובגור-פו באוזרות האלץ כראי להתבונן מקורב באיכות הייפיר, במיוחד כדאי העופות פטעים בין עופות מעופפים, בתרי נח-שים מתפתלים ורגלים מתפרסלים, זה אחרי זה. הכל מסתיר את אבר מינו, וזה נרמזים לאדם חזוה בגידוש מזג עזר, רגע לפני הרצח הראשון שיפירד בין האדם המורד לבין האדם החייתי הלא-מורד כגידוש השני מגי עזר. יש להתבונן מקורב כפרש מרחק, איך מגופי הנחשים צומחים כפרשים וחוטרים כהטמעה של חי וצומח שמהם יגורש האדם. כמו ביתר העבודות, קליגר מנפח את הרגשות הצומים ומשקעי המוסר ומשאירה מין אפיות תמה ויפה, כצירי קיר קומנויים.

יצירתה של קליגר עוטפת אותך בחר-כלי קסם מתוקים-רעילים כחוויה שלמה המטיטה אותך מחוץ לזמן הלינארי מכיל שתרגיש.

כאמור, תערוכת היחיד הקודמת של קליגר היתה בגלריה "בסיס", מאז היתה קליגר לאחת מאמני גלריה "נגא", הוכר-זה נוספת להשיכות חללי הביניים הלא-מסוריים כתיזור והכרה של אמנים. וכמיוחד גלריה "בסיס", שנעשתה בה עבודת איצרות מופתית להשווה. עם תום שנת הלימודים ייסגר בית הספר "בסיס" ואנו הגלריה. בגלריה, שנמצאה בתקופת סגר הקורונה, מוצגת התערוכה האחרונה "חומרי בניין" שאצור סולה עמיר רב-רזיר ושאישי לא נכה לראות. בקישורית <https://issuu.com/basis6/docs> אפשר להתבונן בקטלוג התערוכה ולחוש את מורכבותה, המפרקת חתר מסוים של האגמות המקומיות בחורה אל חומרי הגלם החומריים והרומטיים. נפלאים במיוחד "מרבלי המים" של רגציגר שכמו אצרים כגופיהם את כל תודתו. הקטלוג עוסף בתבונה את הרמזים מילונים לחומרי הבניין השור של מונחים מילונים הלשוניים השונים, גים בעושר המקורות הלשוניים השונים, עושרו התרבותי של המרחב הזה.

אמנות

מורן קליגר מקיימת דיאלוג דמיוני עם סבתא

מורן קליגר, "התכתבות 12", 2007-2023 צילום: ללא קרדיט

בתערוכה חדשה, הכוללת 16 סצינות מאוירות, חוזרת מורן קליגר לפרויקט הגמר שלה בהיותה סטודנטית

לעקוב

עודד בן יהודה

16 ביולי 2023

מפגש פיקטיבי בין נכדה לסבתא שלה, שמעולם לא פגשה, עומד במרכז התערוכה "התכתבות" של מורן קליגר. "סבתא שלי נפטרה כשאמא שלי היתה בת 17, מעולם לא פגשתי או הכרתי אותה", אומרת קליגר החוזרת בתערוכה לפרויקט הגמר שלה מלימודי תקשורת חזותית בשנקר, מ-2007. "בזמנו, חקרתי את אמא שלי, עליה ועל היחסים של שלה עם סבתא שלי. ככה התחלתי לכתוב דיאלוג דמיוני ביני לבין סבתא שלי, שבו היא מספרת לי על היחסים בינה לבין אמא שלי, כשאני מספרת לה על היחסים ביני לבין אמא שלי".

"התכתבות 10", 2007-2023 צילום: ללא קרדיט

"התכתבות 9", 2007-2023 צילום: ללא קרדיט

התערוכה מורכבת מ-16 סצינות מאוירות, שנלקחו ממארג באורך שבעה מטרים, שהוצג בפרויקט הגמר שלה. הסצינות, המתארות יחסים בין ילדה קטנה ודמות בוגרת, רשומות בסגנון קווי, בשחור לבן ובעדינות שמזכירה פעולת תפירה חוטית, רגישה ולירית.

"התכתבות 6", 2007-2023 צילום: ללא קרדיט

"התכתבות 7", 2007-2023 צילום: ללא קרדיט

"הרבה פעמים שאלו אותי אם זה גמור, כי ישנם הרבה חללים לבנים והרישום נראה כאילו פרום", מוסיפה קליגר, "רציתי שכל אחד יוכל להשלים את הסצינה בעצמו בראש. בפרויקט הגמר יצרתי רצף לינארי של התחלה אמצע סוף, כדי להעביר מסע ביוגרפי אל העבר, למקומות לא פתורים. הפעם עניין אותי לפרום את אותו סיפור, לפרק ולהפוך אותו למשהו חדש, תחושתי יותר. נרטיב מופשט ופחות מובנה לסיפור, המעניק תחושה של מערכת יחסים מופשטת". התערוכה, שאצרה מיטל מנור, תוצג בגלריה "סטודיו משלך" בירושלים עד 28 באוקטובר.

הצג עוד

מערכת | הנהלה | מדיניות פרטיות | תנאי שימוש | צרו קשר |
רכשו מינוי | ביטול מינוי דיגיטלי | שאלות ותשובות | פרסמו אצלנו

חדשות, ידיעות מהארץ והעולם - הידיעות והחדשות בעיתון הארץ. סקופים, מאמרים, פרשנויות ותחקירי עומק באתר האיכותי בישראל

© כל הזכויות שמורות להוצאת עיתון הארץ בע"מ

אדם אחרי קוף: תערוכה של מורן קליגר בהרצליה

האמנית מורן קליגר מציגה בהרצליה עבודות עם קופי אדם. "מעניין אותי הדיסוננס בין המבויט ליצרי"

רעות ברנע 25.03.18 08:22

"תמיד עניין אותי המתח שקיים בין המקום אצלנו שהוא יותר מבויט, הולך לפי הכללים, לבין המקום הפרוע, היצרי. זה דיסוננס שקיים בכל אחד מאיתנו", אומרת האמנית מורן קליגר.

בשבוע שעבר נפתחה תערוכת היחיד של קליגר, "שבעה פרימטים", בגלריה בסיס בהרצליה (אוצרת שלומית ברזיר, עד אמצע מאי). בתערוכה קליגר מציגה עבודות גדולות ממדים של יצורים היברידיים, סוג של קופי אדם. הגודל שלהן, 2–3 מטרים גובה, הוא משמעותי פה, כי כאשר הצופה מסתובב לידן, הוא מרגיש קטן מהן בהרבה. גם צורת ההצגה של העבודות היא יוצאת דופן: הציורים אינם תלויים על הקירות אלא מוצבים בתוך תיבות תצוגה גדולות במרכז החלל. "התצוגה מהדהדת מקומות כמו מוזיאוני טבע או גני חיות", מסבירה קליגר, "והצופה מוזמן להסתובב בין העבודות".

צילום: יריב כץ

מורן קליגר לצד "שבעה פרימטים". "אני רושמת שעה-שעה"

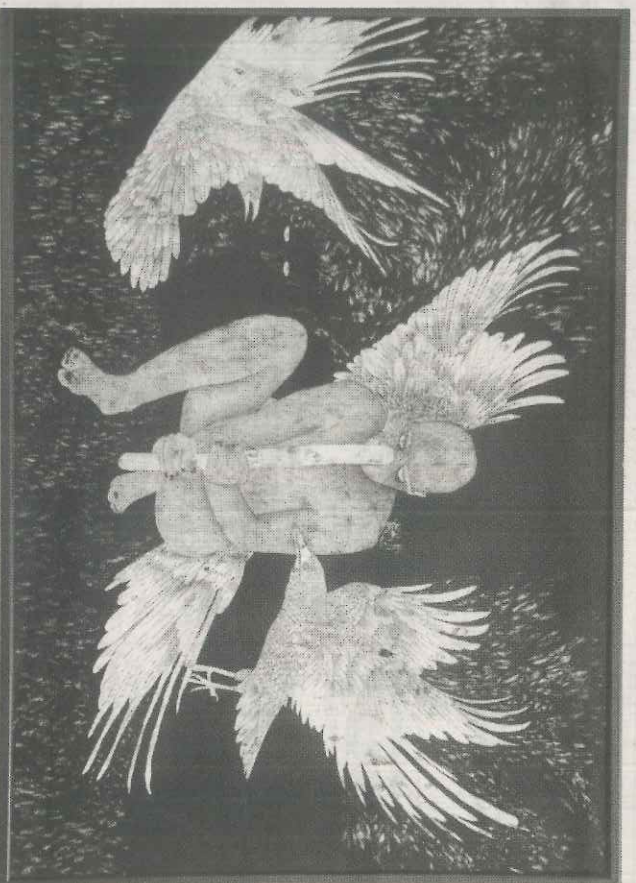
קליגר (36) היא בוגרת התואר הראשון בעיצוב תקשורת חזותית בשנקר והתואר השני באמנות במדרשה בבית ברל. גם במהלך הלימודים בשנקר העבודות שלה היו תמיד על הגבול בין אמנות, עיצוב ואיור, היא מספרת. "כשסיימתי את התואר, עבדתי במשך שלוש שנים בסטודיו למיתוג והבנתי שזה לא מה שאני רוצה לעשות בחיים. לכן פניתי ללימודי המשך באמנות". במקביל לתערוכה הנוכחית קליגר מוציאה, בתמיכה של בית הספר בסיס ומפעל הפיס, גם ספר אמנית הכולל עבודות שלה מהתערוכה וגם עבודות קודמות, לצד טקסטים של שלומית ברזיר האוצרת, תמי כץ פרימן ועודד וולקשטיין. כמו כן, בקרוב היא תצא לחודשיים של רזידנסי ב"סיטה" בפריז, אחת מתוכניות שהות האמן הנחשבות בעולם.

מהיכן הגיע העיסוק בנושא האדם מול החיה?

"העבודות שלי מאז ומתמיד עסקו במתח הזה. בעבודות המוקדמות שאבתי השראה מסיפורי ילדים, סיפורי עם ומיתולוגיות. את העיסוק בקופי אדם התחלתי דווקא כשהייתי ברזידנסי במיאמי לפני שנתיים וחצי. מבחינתי זהו ניסיון לשאול שאלות על הקרבה בינינו לבעלי החיים או על הקרבה בינינו לבין הטבע, ולעסוק במקום המטריד הזה של עליונות האדם מול נחיתות הטבע".

הטכניקה שבה קליגר משתמשת מסקרנת. "אלה רישומי עיפרון על נייר, עבודת רישום מאוד עמלנית. אני רושמת קוֹקו, שערה־שערה. אלה חודשים של עבודה על כל יצירה. אני בכוונה משתמשת בקו שהוא מאוד גרפי, יבש, נטול פאתוס ובטכניקה שהיא מאוד ממושטרת. זה מעצים את הניגוד בין הטכניקה לבין התוכן של העבודות שהוא מאוד יצרי. זו גם הפעם הראשונה שאני משתמשת בעפרונות צבעוניים – עד כה יצרתי רישומים רק בשחור־לבן, הכי הרבה עם מעט נגיעות של צבע".

27.7.2022

צילומים: הדס פרוש

אני מבססת על "יצוגים שטכניים בלבד".
הארכיטקט של בני האדם, אמרת קלגה.
לפעמים אני משמשת באתר וידאו או
במיתוסים מהמיתולוגיה היוונית והמזרחית
להדגיש את הפער בין המיתוס והמציאות.
אני מנסה לתת
להם משמעות ופרשנות חדשה. להוציא אותם
מהמקום המקובל שלהם, לשחרר אותם – ועל ידי
כך גם אותנו, בני האדם – משבויים חזקת ימים.

11111

עתה כמובן אין פתח תקוה לאמנת כולק מואשכר'ל
התעוררות "אם עץ נופל בינע" שאצור ארנה
גורדון, עוסקת במערכת היחסים בין אדם לסכע.
היא כוללת רישומים פגאוסרביים עגולים שצלם
עקיצין של ציפור מותרת ופגאוסרבי ציפורים
המוצגים במרכז החלל. קלגור משתמשת בציפורי
המבול, קטן בציפור הפתח לראיה המסופוטמית וגם
במבול, קטן בציפור הפתח לראיה כלי חלל
המוביל את הציגה שאלות בנוגע לאפסותו של
הקיום האנושי אל מול איתני הסכע, הגורל
המשתנה לבני אדם ולכלכלי החיים והיכולת לבנות

ההאמנות מוזר קליגר נהגות לצייר בישיבה על רצפת הסטודיו שלה. על הקירות הלבנים מסבירה תלמידים הצורים מגלים מהמים – ספק קופי אדם וספק שירים פורחניים. הם הורכבו את "שבעת פרמטים", סדרה שהשיגה תעלומות ויחידה שאצרה שולמית ברורי בגליירה של בית הספר בסיס ב-2016. קליגר קצת קטסה ביחס אליה. רואה מציאות זאת יש ניהלים מערכת. הם מעצבים אותה. רואה משמשת לך המצאה אחת מעצמה בעיצוב ייחודיות הפעילות בסקנות.

**מול
איתי
הטבע**

האמנית מורן קליגר
מציגה ביצירותיה את
המורל המשותף לבני
אדם ולבעלי החיים,
ובוחנת מחדש את יחסי
הכוחות ביניהם

עוד צילומים באתר "הארץ" www.haaretz.co.il

אמנות

מורן קליגר היא הישראלית הראשונה להציג במוזיאון היהודי בקייפטאון. התגובה ל-7 באוקטובר מנעה את הגעתה

מורן קליגר. "ידעתי עוד לפני המלחמה שהיחסים בין המדינות מורכבים" צילום: הדס פרוש

לעקוב

נעמה ריבה

28 בינואר 2024

בחורף שעבר ביקרה האמנית מורן קליגר בדרום אפריקה והגיעה לסיום במוזיאון היהודי בקייפטאון, שם היא פגשה את אוצר המוזיאון גאווין מוריס. המוזיאון, שנפתח ב-2002 בנוכחות נשיא דרום אפריקה לשעבר, נלסון מנדלה, מציג את החיים היהודיים המקומיים לצד תערוכות של אמנים יהודים עכשוויים. אמנים ישראלים לא הוצגו לאורך השנים במוזיאון, אבל מוריס התלהב מיצירתה של קליגר והזמין אותה להציג תערוכת יחיד.

"פגשתי אותה במוזיאון", מספר מוריס בשיחת זום עם "הארץ", "וזו הייתה החלטה מאוד פשוטה מבחינתי. אהבתי את מה שהיא עושה וזה היה שונה מדרך כלל. אמנית כמו קליגר מתאימה למשך קהל רחב וחדש". מכיוון שמוריס היה להוט להציג את התערוכה בהקדם, הוחלט להתבסס על יצירות קודמות של קליגר. התערוכה כוללת בעיקר סדרת

רישומי פרימטים, הבוחנים את נקודת המפגש בין קוף לאדם, וכן רישומי נוף בפורמט עגול. בין הציורים נבנתה תפאורה מלאכותית של הרים ירוקים, כך שנוצרה מין אווירת נוף בראשיתי מעורב עם טבע פראי.

רישומי הפרימטים הופקעו מסביבתם הטבעית ומשולבים בסצינות המאזכרות יצירות מוכרות מהתנ"ך והברית החדשה. קליגר הופכת את דמויות הקדושים לבני כלאיים, כחלק ממהלך של היפוך סדרים

צילום: מורן קליגר

התערוכה היתה אמורה להיפתח באוגוסט השנה אך תוך כדי עבודה הוחלט לפתוח אותה קצת לפני תקופת חג המולד. "בדצמבר מתחיל הקיץ בדרום אפריקה, זו פתיחת עונת התערוכות ומגיעים הרבה תיירים", אומרת קליגר, "אך הטיימינג היה לרעתנו. הכל כבר היה מתוכנן, הייתי אמורה לטוס דרך טורקיה — והטיסה בוטלה. גאווין החליט לפתוח בכל זאת את התערוכה, אבל לא הגעתי לפתיחה ולהקמות. אני לא מרגישה בטוחה לטוס בעת הזאת".

דרום אפריקה כידוע תבעה את מדינת ישראל על רצח עם בבית הדין הבינלאומית בהאג, ועוד קודם לכן, על אף הקשרים הדיפלומטיים בין שתי המדינות, היו בה גורמים רבים שעוינים את ישראל והפגנות נגדה היו עניין שבשגרה.

"ידעתי עוד לפני המלחמה שהיחסים בין המדינות מורכבים", אומרת קליגר. "רבים מהדרום אפריקאים מקשרים כל מה שקורה בישראל לאפרטהייד. כשהתחילה המלחמה היתה תקופה של חוסר ידיעה, וחשבתי לדחות את ההגעה שלי לפברואר, עם הזמן המצב רק החמיר ובינתיים אני לא נוסעת. היצירות המקוריות שלי נסרקו והודפסו שם

באיכות גבוהה מאוד מחשש לפגיעה בהן. זו תערוכה שהושקעו בה משאבים רבים והפקה מקצועית ומורכבת".

זו היתה החלטה מאוד פשוטה. אהבתי את מה שהיא עושה, זה היה שונה. אנחנו מנסים להביא תערוכות שירחיבו את מנעד המבקרים וקליגר מתאימה למשוך קהל רחב וחדש האוצר, גאווין מוריס

בדרך כלל מבקרים במוזיאון כ-23 אלף אנשים בשנה. הוא מתוכנן כקובייה פשוטה וממוקם לצד מוזיאון השואה. מוריס מציין שזה המבנה היחיד בקייפטאון שמחופה אבן ירושלמית, מראה ייחודי בסביבה.. מאז 7 באוקטובר היו מול המוזיאון שלוש הפגנות אך לא היו מעשי ונדלזים, בין היתר מכיוון שהשמירה במקום הוגברה.

"המוזיאון פונה לכולם, אבל הדגש העיקרי שלנו הוא על חינוך" אומר מוריס, "אנחנו מקדמים תוכניות בנושא סובלנות וסולידריות, חושפים תלמידים לא יהודים להיסטוריה של הקהילה. יש לנו תפקיד חשוב והוא כולל איתגור של תפיסות. היה לנו חשוב להמשיך לפתוח את המוזיאון, גם בימים אלה, למרות שכמות המבקרים ירדה בצורה דרסטית מאז המלחמה, בכ-70%. המקום נעשה שקט מאוד", הוא מוסיף ומציין כי התחושה מתוחה מאוד. מוריס הוא בן למשפחה שהיגרה מאירופה לדרום אפריקה כבר במאה ה-19. הוא לא תיכנן מעולם לעלות לישראל, אך עכשיו הוא חושב שאולי ילדיו בני ה-16 וה-13 יעלו לארץ.

"אמנם אנחנו רגילים לאנטישמיות", הוא אומר, "וחלק מהיחס לישראל וליהודים הוא חדשות ישנות, וכבר עברנו תקופות קשות — אבל זו אחת הקשות ביותר. המצב די נורא. יש הרבה אנשים שמרגישים יותר נוח לדבר עכשיו נגד ישראל ונגד יהודים. אנשים שאני מכיר באופן אישי הם כמובן מנומסים, אבל התחושה מאוד נסערת. ייקח זמן עד שהדברים ירגעו ואנשים יחזרו לבוא למוזיאון".

הגירוש מגן עדן

התערוכה קרויה "מימזיס", מושג שפירושו חיקוי או ייצוג של המציאות והטבע. ראשון השתמש בביטוי אריסטו ובהמשך גם אפלטון. בתערוכה מוצגים ארבעה רישומים בקנה מידה גדול של קופי אדם, הם ממוקמים בתיבות תצוגה לבנות המקנות לעבודות מראה של גן חיות או מוזיאון טבע. הרישומים של קליגר מרהיבים, עתירי פרטים וקווים. הפרימטים שלה נראים כיצורים היברידיים. לדבריה, היא רצתה ליצור תחושת בלבול אצל הצופה.

"הגודל של הרישומים מאתגר את התפישה וההיררכיה המקובלת, לכן הרישומים גדולים מאיתנו", אומרת קליגר. "לא ברור מי שולט ומי נשלט. אנחנו, בני האדם שרגילים לעמוד בראש הפירמידה, מרגישים קטנים אל מול היצורים הללו. ניסיתי ליצור עולם שמעורר תחושה מוזרה ולא מוכרת. לא לגמרי ברור מי היצורים: האם זה מישהו עתיק יומין? האם זו גרסה עתידית שלנו? אנחנו יכולים להזדהות עם החלקים האנושיים שלהם, אבל מצד שני השעירות ותנוחות מסוימות מעלים בנו תחושה מנוגדת של משיכה ודחייה".

כל ארבעת רישומי הפרימטים בתערוכה הם דימויים שהופקעו מסביבתם הטבעית ומשולבים בסצינות מוכרות מהתנ"ך והברית החדשה: הגירוש מגן העדן, עקידת יצחק, ישו לאחר הצליבה. אלה סצינות שנצרכו בזיכרון הארכיטיפי ומקובל לפגוש במוזיאונים, כנסיות, ספרי לימוד. קליגר הופכת את דמויות הקדושים לבני כלאיים, כחלק ממהלך של היפוך סדרים שבו המרכזי והטהור הופך לשולי וטמא. רישומי הנוף העגולים המוצגים לצד הפרימטים הם נוף פנטסטי שלא קיים במציאות, המבוסס על דמיונה של קליגר, מין חלונות הצצה לעולמות קדומים.

"ההורדה", 2017 צילום: מורן קליגר

"ידיים", 2018 צילום: מורן קליגר

"ניסיתי ליצור נוף בראשיתי המעיד על אסון מתקרב אך גם מכיל בתוכו תקווה והתחדשות. זה מתחבר למיתוסים תרבותיים קדומים המספרים על הרס ויצירה מחודשת, הרומזים על מעגל החיים והמוות. על הזמן החולף ועל ארעיותם של החיים".

"אנחנו רגילים לאנטישמיות, וחלק מהיחס לישראל וליהודים הוא חדשות ישנות, אבל עכשיו המצב די נורא. הרבה אנשים מרגישים יותר נוח לדבר נגד ישראל ויהודים. התחושה מאוד נסערת
גאווין מוריס

מה מטרת החיבור בין הפרימטים לנוף?

"החיבור מעלה שאלות של היררכיה. שוב לא ברור מי מאיים על מי, אנחנו הפרימטים, הראשונים בשרשרת האבולוציה, נזר הבריאה, החזקים, השולטים בטבע, זורעים הרס ומנצלים את משאביו ללא היכר? או אולי הטבע עצמו הוא זה שעומד לכלותנו באסון כזה או אחר. מצד אחד, נופי הצוקים, הסלעים המאפילים על פלגי מים, מעוררים בנו את מיתוס הבריאה האלוהי ומצד שני רישומי הפרימטים מעלים אסוציאציות אבולוציוניות הסותרות אותו מיתוס".

להדהד צלקות ופגמים

קליגר, ילידת 1981, מתגוררת ויוצרת בתל אביב. היא למדה תקשורת חזותית בשנקר, ובתוכנית לתואר השני באמנות במדרשה לאמנות בבית ברל. השתתפה בתערוכות יחיד וקבוצתיות במוזיאון פתח תקוה, בביאנלה לרישום בירושלים, במוזיאון ארץ ישראל ובמוזיאון תל אביב. היא מיוצגת על ידי גלריה נגא בתל אביב והשתתפה גם בתערוכות בשוודיה, יפן וארה"ב. שיטת העבודה שלה סזיפית ואיטית. היא עובדת על הרצפה ועל שולחן גדול בסטודיו שלה בקרית המלאכה, והעבודה על כל רישום נמשכת לעתים חודשים רבים.

קליגר: "רבים בדרום אפריקה מקשרים כל מה שקורה בישראל לאפרטהייד. אחרי המלחמה המצב החמיר ובינתיים אני לא נוסעת. היצירות שלי נסרקו והודפסו באיכות גבוהה מחשש לפגיעה בהן"

צילום: מורן קליגר, מורן קליגר
איך התערוכה מתקבלת עכשיו?

"אחרי אירועי 7 באוקטובר נוספו לעבודות עוד משמעויות. נחשפנו לכזו תת־אנושיות עד שמידות המוסר, ערך החיים והאנושיות באופן כללי אינן עוד אותן מידות ולעולם לא יחזרו להיות מה שחשבנו. שאלות כמו מהי אמת, מה הן עובדות, מהו צדק, בושה ושתיקה מהדהדות בחוזקה, והתערוכה, שחלק מהעבודות בה נוצרו לפני שנים, נראית רלוונטית מתמיד".

פעמים רבות נאמר על אמנות ותרבות שהן יכולות לגשר על פערים. מאז תחילת המלחמה נדמה שהעולמות האלו דווקא מייצרים הפרדות וכעסים.

"זה עצוב ברמה האישית וגם הקולקטיבית. היצירות שלי הן לא בהכרח ישראליות, יש בהן נקודת מבט אוניברסלית שכל אדם יכול להזדהות איתה. ההפגנות שהיו בדרום אפריקה או השיח שיש בעולם האמנות הוא לא נגדי אישית, אבל הסיטואציה שאולי לא אוכל לבוא לראות את התערוכה שלי היא כואבת. זה מעלה חשש לגבי התגובה של האזרחים אם יידעו שאמנית ישראלית מציגה בקייפטאון".

מה היית רוצה שהמבקר בתערוכה ייקח ממנה?

"מבחינתי העבודות בתערוכה מבקשות להדהד את הצלקות והפגמים שלנו, את המחשבות ואת הפחדים, את המאבקים ואת שאיפותינו למקום טוב יותר עם פוטנציאל חיים חזק יותר. אני מקווה שהצלחתי להעביר את המסרים האלה".